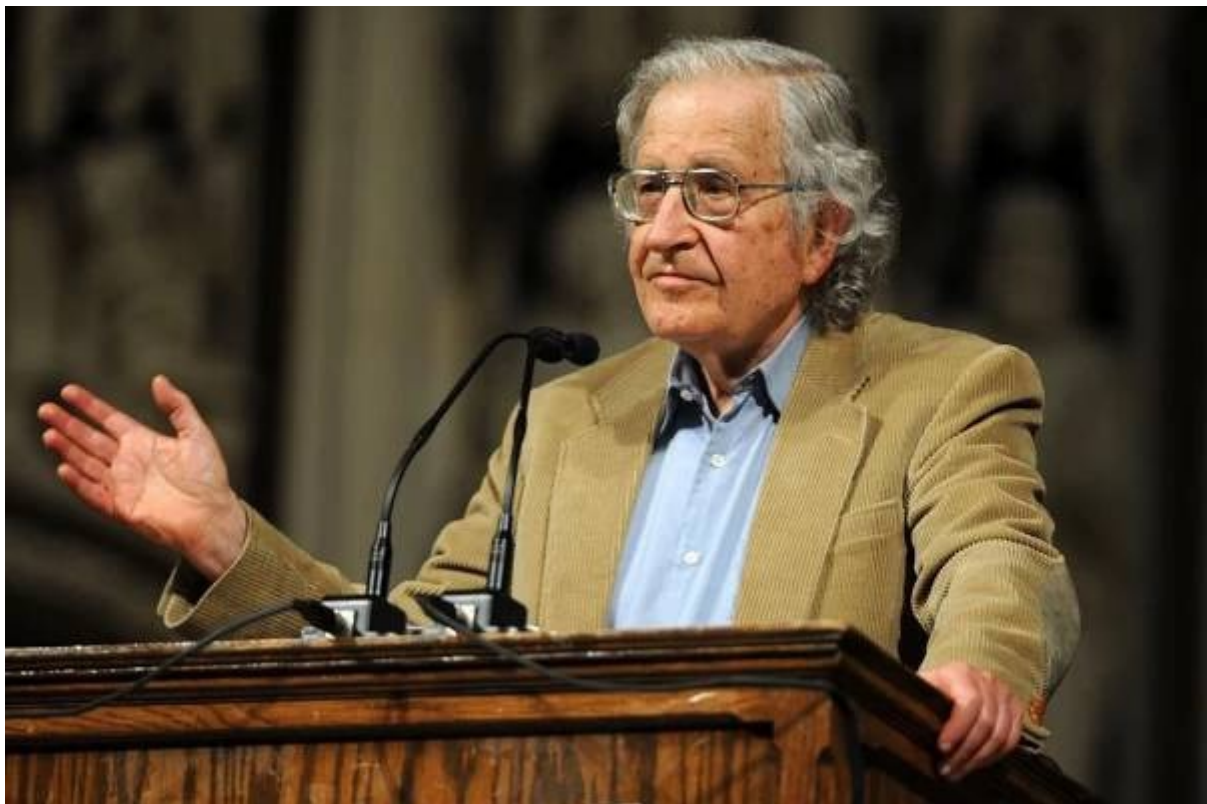

Kritici americké zahraniční politiky – Noam Chomsky, Imanuel Wallerstein.

Noam Chomsky

(nar.1928 - ve Philadelphii)

Lingvista – generativní gramatika – ve všech jazycích světa lze najít jisté společné znaky, které naznačují existenci obecných struktur či tvůrčích schémat mysli, tato schémata jsou vrozena, proto se můžeme naučit cizí jazyky.

Politologie –kritika médií (výroba souhlasu, splašené stádo musíme zachránit-manipulace.

- **Kritika zahraniční politiky USA** (akce jiných jako teroristické útoky, naše jako obrana svobody- 11. září je pak logickým důsledkem), proti státní moci, je řazen k anarchismu.
- **Kritika československých disidentů (i Havla),** že mají pocit jedinečnosti a výjimečnosti, ale mnohem více obětí přináší disidenti v latinsko-amerických státech.
- **Píše o americkém fašismu (potřeba denacifikovat USA), o zahraniční politice jako státem řízeném terorismu. Kritika války ve Vietnamu, kritika státu Izrael; komentáře k válce na Ukrajině.**

Práce:

Americká moc a noví mandaríni (1969)

(American Power and the New Mandarins)

Prosperita hrstky a nejistota většiny.

(The Prosperous Few and Restless Many).

Rozhovory z let 1992-93.

vyšlo česky 1998

Tajnosti a lži demokracie (1994)

vyšlo česky 1998

Perspektivy moci. Úvahy o povaze člověka a společenského řádu. (1994)

vyšlo česky 1998

Nový světový řád (1994)

The Attack. (11. září. Soubor článků vydaných od 11.9. do 5.10.2001)

vyšlo česky 2003

Media Control. The Spectacular Achievements of Propaganda. (**Kontrola médií.** Masové sdělovací prostředky a metody manipulace veřejným míněním-podivuhodné úspěchy propagandy.) (2002)-ineternet

Failed States.(*Neúspěšný stát. Zneužití moci a útok na demokracii*). Vyšlo německy – *Der gescheiterte Staat*.

Hegemonie nebo přežití. Americké tažení za globální nadvládu. (2003)

(Hegemony or Survival. America's Quest for Global Dominance)

vyšlo česky 2006

Moc a teror.(přednášky z let 2001-2002)

vyšlo česky 2007

Imperiálne ambície.

vyšlo slovensky 2008

Západní terorismus

Noam Chomsky, Andre Vltchek · Vydavatelství: Broken Books, 2014

Hnutí Occupy

Noam Chomsky · Vydavatelství: Broken Books, 2014

Překlad: Jaroslava Kočová

Disident Západu

Noam Chomsky · Vydavatelství: Karolinum, 2014

Immanuel Maurice Wallerstein

(28. září 1930 New York – 31. srpna 2019)

byl americký sociolog, historik a ekonom, autor [teorie světového systému](#).

Teorie vychází z analýzy historicko-geografického vývoje (resp. předpokladů) a jejím základem jsou především obchodní (ekonomické) vztahy mezi státy, resp. zónami.

Provádí klasifikaci [civilizací](#) do 3 kategorií:

- **Jádrová civilizace** (Jádro – *core*) – civilizační centrum (invence, kreativita), dynamické centrum, které do svého okolí vysílá určité podněty (ekonomické, technologické, ideologické, kulturní) – např. Imperiální Anglie nebo USA počátku 20. století. Hospodářský se specializuje především na vytváření výrobku a zpracování importovaných surovin.

- **Periferie** (periphery) – není součástí jádrové civilizace, je na ní závislá; jádrová civilizace si periferii sama vytváří a udržuje v určitém postavení (ekonomicky ji vykořisťuje); periferie poskytuje suroviny, prochází akulturací a mění se pod vlivem civilizačního jádra jak kulturně, tak sociálně (kopíruje životní styl jádrové civilizace – v symbolické rovině jsou spolupodílíci); časem může splynout.
- **Marginální zóna** (semiperiferie – *semi-periphery*) – vzdálenější, ovlivněna jádrovou civilizací (udržuje s ní styky), podněty jdou až k ní – přijímá hlavně technické inovace, ale ponechává si vlastní kulturní identitu, hodnotovou orientaci a vývojový model; nemusí však mít o jádrové civilizaci tušení, není kontrolována a ovládána jako periferie, vybírá si pouze to, co se hodí, vyvíjí se samostatně. Pokud vzniká nová jádrová civilizace, může vzniknout pouze v rámci marginální zóny.

Významy, které se rodí v jádrové oblasti, mohou být na periferii zpochybněny a v marginální zóně nahrazeny významy zcela odlišného rázu.

Podle Immanuela Wallerstein je faktem, že dosavadní historické systémy byly nerovné a nedemokratické, což ale nedokazuje, že budoucí systém může být rovnostářský a demokratický. **Výsledkem krize podle Wallerstein může, ale také nemusí být spravedlivější a demokratičtější společnost.**

Podle Wallerstein může být kapitalismus nahrazen socialistickou ekonomikou a to v důsledku zvětšování zisku, který skončí tehdy, když se míra zisku začne zmenšovat, náklady se podle Wallerstein zvyšují a tento trend dovede systém do kolapsu.

Práce:

- 1991: *Geopolitics and Geoculture: Essays on the Changing World-System*. Cambridge: Cambridge University Press
- 1991: *Unthinking Social Science: The Limits of Nineteenth Century Paradigms*. Cambridge: Polity.
- 1995: *After Liberalism*. New York: New Press.
- 1995: *Historical Capitalism, with Capitalist Civilization*. London: Verso.
- 1998: *Utopistics: Or, Historical Choices of the Twenty-first Century*. New York: New Press.
- 1999: *The End of the World As We Know It: Social Science for the Twenty-first Century*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- 2003: *Decline of American Power: The U.S. in a Chaotic World*. New York: New Press.
- 2004: *The Uncertainties of Knowledge*. Philadelphia: Temple University Press.
- 2004: *World-Systems Analysis: An Introduction*. Durham, North Carolina: Duke University Press.
- 2004: *Alternatives: The U.S. Confronts the World*. Boulder, Colorado: Paradigm Press.
- 2006: ***European Universalism: The Rhetoric of Power***. New York: New Press.

- 2011: *The Modern World-System, vol. IV: Centrist Liberalism Triumphant, 1789-1914*. Berkeley-Los Angeles-London: University of California Press.

Česky:

Utopistika: *Historie rozhodování ve 21. století*. Nakladatel: [Intu](#) 2006

Evropský univerzalizmus. Praha: SLON 2008

Rétorika vůdců tzv. panevropského světa, hlavních médií i intelektuálů establishmentu zdůrazňuje univerzalizmus coby zdůvodnění jejich politik. Existují tři hlavní varianty daného univerzalizmu: verbální zdůrazňování ochrany lidských práv, nadřazenost západní civilizace a vědecká pravdivost trhu.